

IBDIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MUSASHI, MIYAMOTO

Cartea celor cinci cercuri = Go Rin No Sho / Miyamoto Musashi;

trad.: Maria Genescu. – București: Herald, 2023

ISBN 978-973-111-879-6

I. Genescu, Maria (trad.)

796.853.42

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a informației, fără permisiunea editorului. Ediție în limba română publicată de Editura Herald.
Copyright © 2023

MIYAMOTO MUSASHI

CARTEA CELOR CINCI CERCURI

GO RIN NO SHO

Traducere din limba engleză:

MARIA GENESCU

Consultant de specialitate: DRAGOȘ IOAN CHIRIC [Fujiwara Sadatora].

Este discipol al celui de al 11-lea *Soke* (mare maestru și păstrător) al tradiției marțiale a lui Miyamoto Musashi, respectiv Iwami Toshio, precum și al celui de al 13-lea *Soke* al tradiției *Taisha Shinkage Ryū*, în persoana lui Yamakita Takenori.

EDITURA HERALD
București

Redactor:

Radu Duma

Corector:

Luisa Neag

Viziune grafică și DTP:

Ela Stoica

Pentru realizarea prezentei versiuni în limba română au fost folosite în principal următoarele surse:

Miyamoto Musashi, *The Book of the Five Rings*, introduction and translation by Victor Harris, London, 1974.

Miyamoto Musashi, *Traité des Cinq Roues*, introduction et traduction par M. Shibata, Albin Michel, 1983.

Au mai fost consultate:

Tokitsu, Kenji – *Miyamoto Musashi: His Life and Writings*, Shambhala Publications, Inc., 2004;

http://en.wikipedia.org/wiki/Miyamoto_Musashi

PREFAȚĂ	9
GO RIN NO SHO	31

CARTEA CELOR CINCI CERCURI

五輪書

GO RIN NO SHO

CAPITOLUL I

PĂMÂNT	37
Calea strategiei	42
Comparație între Calea dulgherului și Calea strategiei	45
Calea strategiei	48
Despre cele cinci capitole din această carte de strategie	48
Numele <i>Ichi Ryū Nito</i> („O tradiție, două săbii”)	53
Cunoașterea avantajelor Căii strategiei	56
A cunoaște caracteristicile armelor în Calea strategiei	58
<i>Hyoshi</i> în Calea strategiei	61

CAPITOLUL II

APĂ	67
Mintea în Calea strategiei	68
Poziția în Calea strategiei	70
Privirea în cadrul Căii strategiei	71
Despre modul în care țineți sabia	72
Despre folosirea picioarelor	73
Cele cinci gărzi de luptă	73
Calea sabiei	75
Cele cinci metode	76
„A fi în gardă fără gardă”	81

Lovirea „într-un singur ritm”	82
Lovirea „în ritmul secundar”	83
„Fără gând, fără aspect”	83
Lovitura „ca apa curgătoare”	84
Lovitura „în oportunitate”	85
Lovitura „precum scânteia pietrei”	86
Lovitura „frunză de arțar”	86
„Corpul care înlocuiește sabia”	87
Lovituri și atingeri	87
„Postura maimuței cu mâini scurte”	88
„Corpul precum lacul și lipiciul”	89
„Compararea înălțimii”	90
„Lipește-ți mișcările”	90
„Izbirea cu corpul”	91
Cele trei metode de a recepționa [loviturile]	91
Străpungând fața	92
Străpungerea inimii adversarului	94
<i>Katsu – Totsu</i>	94
Interceptarea prin plesnire	95
Lupta cu mai mulți adversari	95
Principiile luptei	98
„O singură lovitură”	99
Comunicarea directă	99
CAPITOLUL III	
FOC	103
Despre locul luptei	105
Trei metode de a lua inițiativa	107
<i>Ken No Sen</i> . Inițiativa de atac	108
<i>Tai no Sen</i> . Inițiativa de așteptare	109
<i>Tai Tai No Sen</i> . Inițiativa simultană	110
„Apăsarea pernei”	111
„Trecând punctele critice”	113
Cunoașterea condițiilor	115
„Călcarea sabiei”	117
Recunoașterea colapsului	118
„Devino propriul tău adversar”	120
„Eliberarea celor patru mâini”	122
„Mișcarea umbrei”	123

„Prinderea umbrei”	125
Contaminarea	125
Agitarea adversarului	126
Înspăimântarea	129
„Amestecarea” cu adversarul	129
„Lovind în colțuri”	130
Crearea confuziei	131
Cele trei feluri de strigăte	132
Amestecarea	133
Zdrobirea	134
„Trecerea de la munte la mare”	136
„Pătrunderea în străfunduri”	136
Reînnoirea	138
„Cap de șobolan, gât de taur”	138
„Generalul își cunoaște soldații”	140
„A da drumul mânerului”	141
„Corpul ca o stâncă”	141

CAPITOLUL IV

VÂNT	145
Tradițiile care preferă săbiile de mari dimensiuni	146
Ce înțeleg celelalte școli prin „sabie puternică”	149
Folosirea sabiei scurte în celelalte școli	150
Preocuparea pentru gardă în celelalte tradiții de luptă cu sabia	154
Fixarea ochilor în concepția celorlalte școli	157
Poziționări ale picioarelor recomandate de celelalte tradiții	159
Tradițiile ce se bazează pe viteză	162
Ce înțeleg celelalte școli prin „profund” și „superficial”	164

CAPITOLUL V

VID	167
ANEXE	171
BIBLIOGRAFIE	175

CAPITOLUL I

PĂMÂNT

Am voit să aștern pentru prima dată într-o carte *Calea*¹ *strategiei*² folosită de mine, pe care am numit-o *Niten Ichi Ryū* (tradusă aproximativ ca „tradiția Celor Două Ceruri Reunite”), pe care am gândit-o pe parcursul mai multor ani. Astfel că, la începutul lunii octombrie din cel de al douăzecilea an al erei Kanei (1643), m-am retras pe muntele Iwato, situat în provincia Higo, în Kyūshū. Am salutat Cerul, m-am închinat în fața lui Kannon³ și am îngenuncheat dinaintea lui Buddha. Sunt un samurai născut în provincia Harima și mă numesc Shinmen Musashi No Kami, Fujiwara no Genshin. Am împlinit 60 de ani.

Încă din tinerețe, am acordat o atenție deosebită Strategiei Militare, iar primul meu duel l-am

¹ În japoneză, *Michi* sau *Dō*. Este echivalentul lui *Dao* în chineză și înseamnă întreaga viață a luptătorului, devoțiunea lui față de sabie, precum și locul său în sistemul *Tokugawa*. Este calea cosmosului, nu doar un set de principii etice pe care să le trăiască artistul sau preotul.

² *Heihō* este un cuvânt derivat din chineză, care înseamnă strategie militară. *Hei* înseamnă soldat, iar *Hō*, metodă sau formă.

³ Kannon este denumirea japoneză a lui Avalokiteshvara, Zeul/ Zeița Milostivirii. Asumă atât formă masculină, cât și feminină și intrupează armonia celor două aspecte inseparabile: mila și înțelepciunea.

susținut pe când aveam 13 ani. În primul meu duel, l-am avut ca adversar pe Arima Kihei, un spadasin din tradiția *Shintō*, pe care l-am învins. La vârsta de 16 ani, l-am învins pe Akyama, un spadasin puternic, originar din provincia Tajima. Când împlinisem 21 de ani, am ajuns la Kyoto și acolo am avut ocazia să-i întâlnesc pe cei mai reductabili spadasini japonezi. M-am duelat cu aceștia de mai multe ori, fără să fiu învins de vreunul dintre ei.

Apoi, am străbătut de-a lungul și de-a latul ținuturile noastre, fapt ce mi-a prilejuit întâlniri cu spadasini din mai multe școli și, chiar dacă s-a întâmplat să mă lupt cu aceștia în cam 60 de dueluri, n-am fost învins de niciunul dintre ei. Toate acestea s-au petrecut pe când aveam vârsta cuprinsă între 13 ani și 28 sau 29 de ani.

Însă, ajungând la vârsta de 30 de ani, am început să reflectez asupra vieții pe care o trăisem până atunci și mă gândeam: „Biruințele mele n-au fost determinate de superioritatea îndemnării mele, ci mai degrabă ele s-au datorat unor calități personale înnăscute. Nu m-am îndepărtat niciodată de cele mai bune principii. S-ar putea ca victoriile mele să se fi datorat și faptului că adversarii mei nu excelau în strategie.

Așadar, am hotărât să aprofundez înțelegerea Căii alese de mine, antrenându-mă de dimineața până seara pentru ca, în sfârșit, ajungând la vârsta de 50 de ani, contopirea mea cu Calea să se producă de la sine. Din acel moment, n-am mai avut

motive să caut mai departe. Am aplicat principiile strategiei marțiale în mai multe domenii ale artelor și nu am avut nevoie de niciun alt profesor în oricare alt domeniu. Chiar astăzi, scriind această carte, pot spune că nu am împrumutat nimic nici din scrierile budiste sau confucianiste. Nu m-am inspirat din niciun text militar din vechime și nici din vreun manual de strategie din Antichitate. Am încercat să redau în această carte a tradiției adevăratul spirit¹, folosind Calea Cerului și pe Kannon ca oglindă. Așadar, în zorii celei de-a zecea zile din a zecea lună, la ceasul tigrului², am apucat pensula și am început să scriu această carte.

Strategia este meseria familiilor de războinici și, chiar dacă este pusă în practică mai ales de cei ce au de-a face cu chestiuni ce țin de război³, Calea aceasta trebuie însușită și de către cei ce luptă ca simpli soldați. Însă, în lumea în care trăim noi astăzi, sunt foarte puțini războinici care au înțeles cu exactitate Calea strategiei.

Pentru a face să se înțeleagă ce este această Cale, voi arăta că există mai multe Căi. Există mai întâi Calea eliberării, prin respectarea legii lui Buddha; apoi Calea învățării, ca în confucianism; Calea vindecării, ce se ocupă cu vindecarea diverselor suferințe; Calea poetului care învață *Waka*⁴;

¹ *Shin* sau *Kokoro* a fost tradus ca „spirit”, „minte”, „suflet”. O vorbă spune că „Sabia este sufletul samuraiului”.

² Între trei și cinci dimineața.

³ Ofițeri, comandanți.

⁴ *Waka* e o poezie cu formă fixă, alcătuită din 31 de silabe.

Calea ceaiului¹; Calea trasului cu arcul² și multe alte arte. Fiecare cale are propriile sale ritualuri și fiecare practicant urmează aceste Căi în funcție de dispoziția și posibilitatea personale. Dar sunt foarte puțini cei ce au înțeles *Hyoho*, Calea Strategiei.

Se spune că samurarii trebuie să fie familia-rizați cu cele două Căi: Calea strategiei și Calea culturii³. În acestea două constă Calea lor și, chiar și atunci când nu se arată întru totul experți, samurarii trebuie să depună toate eforturile pentru a-și însuși strategia militară, deoarece aceasta este ocupația lor.

În general vorbind, Calea unui luptător în-seamnă să ai permanent în minte posibilitatea de a muri. Însă Calea morții nu este rezervată doar pentru samurai. Bonzii înșiși, femeile, țăranii, chiar cei care aparțin celor mai de jos pături ale societății trebuie să știe să ia o hotărâre în privința morții lor, alegând drumul datoriei împlinite sau cel al onoarei. În privința aceasta nu există nicio deosebire între samurai și ceilalți oameni. În plus

¹ *Cha no yu*, arta ceaiului (ca ceremonie) era studiată în școli, la fel ca lupta cu sabia, *kendō*. Este o ceremonie bazată pe reguli simple și rafinate, desfășurată într-un loc special.

² Arcul a fost principala armă a samurailor în perioadele *Nara* și *Heian*, fiind ulterior înlocuit de sabia. Trasul cu arcul este practicat ca un ritual, precum băutul ceaiului sau scrima. Hachiman, zeul războiului, este adesea reprezentat ca un luptător cu arcul, iar arma aceasta este adesea citată printre bunurile zeilor.

³ *Bunchu Ichi*, sau „cultura și sabia în acord”, este prezentată adesea în ideogramele (*Kanji*) din diferitele caligrafii vechi. Tinerii nobili din perioada *Tokugawa* erau educați în aceste două arte: scrierea clasicelor chineze și mânuirea sabiei.

față de aceștia, samurarii urmează Calea strate-giei. Ei trebuie să se arate întru totul superiori celorlalți, și atunci când duc o luptă cu unul sau mai mulți adversari trebuie să iasă învingători. Astfel aduc faimă pentru stăpânul lor și pentru ei în particular ca practicanți ai Căii strategiei. Alții consideră că studiul Căii strategiei nu folosește la nimic atunci când, într-adevăr, ai nevoie de ea. În această privință, strategia trebuie exersată în așa fel încât să te poți servi de ea în orice moment și trebuie însușită într-un asemenea mod încât să poată fi aplicată în orice domeniu. În acestea constă adevărata Cale a strategiei.

În China și în Japonia, cei care aleg această Cale sunt numiți „adepti ai strategiei”. Luptătorii trebuie să studieze această Cale.

În zilele noastre, unii oameni trăiesc pretinzând că sunt strategii, când în fapt, spunând aceasta, ei se limitează numai la lupta cu sabia (*kenjutsu*). În zilele noastre¹ Preoții șintoști de la sanctuarele Kashima și Katori² din provincia Hitachi³ au întemeiat școli de luptă cu sabia, pretinzând că au primit de la Zei aceste învățături, pe care le transmiteau mai departe din provincie în provincie.

Printre cele zece îndemănări și cele șapte arte, strategia este un domeniu pragmatic, iar aceasta înseamnă că putem să o limităm doar la *Ken Jutsu*. Ținând cont de acestea, lupta cu sabia poate fi considerată o formă de meșteșug. Dar, pentru că a fost denumită drept „mijloc de a dobândi avantajul”, lupta cu sabia nu poate fi restrânsă numai la scrimă. Dacă îi delimităm domeniul de aplicare numai la scrimă, nici măcar aceasta nu poate fi cunoscută și, firește, ar fi inaptă pentru a se aplica la o strategie militară de anvergură.

¹ Sec. XV – XVII.

² Școlile originale de luptă cu sabia pot fi găsite în tradițiile păstrate în templele *Shintō*. Mulți strămoși ai acestor școli se află înmormântați în zona templelor. Arima Kihe, samuraiul pe care Musashi l-a ucis la vârsta de 13 ani, era un luptător al școlii *Shintō* asociată cu templele.

³ Provincie situată la nord-est de Tōkyō, iar templele menționate se află cam la 60 km de capitală.

Când privesc în jurul meu, văd oamenii care au ajuns comercianți în domeniul artelor marțiale. Aceștia se tratează pe ei înșiși precum o marfă, având ca principal scop vinderea acestora. Să luăm ca exemple floarea și fructul. Observăm adesea că se acordă mai puțină însemnătate fructului decât florii. Acești adepti abordează calea strategiei în culori înflorite, înclinându-se mai mult spre demonstrarea tehnicilor exotice, având ca scop deschiderea unui *dōjō*¹, apoi a altuia. Însă cei ce vor să urmeze această cale în ideea de a câștiga bani ar trebui să aibă în considerare că „strategia însușită inadecvat este cauza rănilor foarte grave”.

În general, există patru modalități de a-ți trăi viața: ca țăran, ca negustor, ca samurai și ca meșteșugar.

Prima este *Calea țăranului*. Țăranii au diverse unelte și instrumente agricole, fiind în mod special vigilenți la schimbarea anotimpurilor și a vremii, an după an. Astfel se petrece viața lor.

A doua este *Calea negustorului*. Distilatorii de *saké* folosesc unelte și instrumente adaptate îndeletnicirii lor, și prin acestea caută să obțină câștiguri în funcție de calitatea produselor lor. În toate domeniile ce țin de comerț, negustorii dobândesc câștiguri raportate la activitățile pe care le au și își petrec viața stimulați de aceste beneficii.

A treia este *Calea samurailui*. În ceea ce-i privește pe samurai, ei se ocupă cu folosirea a

¹ *Dōjō* înseamnă „locul Căii”, camera sau sala unde se studiază o anumită artă; sală de antrenament.

tot soiul de arme. Aceștia trebuie să cunoască, în amănunt, caracteristicile fiecărui tip de armă. Dacă samuraiul n-ar fi familiarizat cu armele și n-ar cunoaște avantajele fiecăreia, n-ar fi oare ceva lipsit de orice sens? Acesta ar fi lipsit de educația necesară breslei sale.

A patra este *Calea artizanului*. De exemplu, dulgherii pricepuți folosesc tot felul de scule și unelte pe care le mănuiesc cu atenție, cunoscând toate detaliile și caracteristicile acestora. Ei lucrează fără să-și îngăduie vreun răgaz, utilizând instrumentele de măsură și planurile întocmite cu grijă. Astfel aceștia își trăiesc existența în această lume.

Viețile acestor țărani, negustori, samurai și artizani reprezintă patru moduri diferite de a trăi.

Voi descrie Arta strategiei în comparație cu Calea dulgherului. Pentru această comparație o să folosesc ca exemplu casa¹. Avem mai multe tipuri de case. Cele ale aristocraților, ale războinicilor sau cele patru case ale familiei Fujiwara². Astfel discutăm despre o „casă” ca fiind o tradiție, un stil, o breaslă, despre distrugerea acesteia sau despre continuitatea sa. Din aceste motive, atunci când vorbesc despre casă, compar arta dulgherilor cu cea a luptătorilor. Caracterele cu care se scrie

¹ Autorul nu se referă la construirea unei case, ci la legăturile de rudenie, ocupație sau areal.

² Aici autorul se refera la familii sub formă de clanuri. Clanul Fujiwara (藤原氏) a fost o familie puternică de regenti în Japonia, deținând titlul de *Ason*, descendent din clanul Nakatomi. Familia Fujiwara a dominat curtea imperială până la restaurarea Meiji în 1868.

cuvântul *dulgher*, *tâmplar* se citesc ca *daiku* și se traduc separat, ca fiind vorba despre o persoană cu o mare îndemânare. Tot astfel, și în arta strategiei este nevoie de inteligență, îndemânare și un înalt nivel de pregătire. Dacă cititorul dorește să devină expert în arta strategiei, atunci trebuie să mediteze profund la această scriere și să practice cu diligență, fără încetare. Este precum acul și cu ața. Maestrul este acul, iar elevul este ața. Împreună formează întregul.

COMPARAȚIE ÎNTRE CALEA DULGHERULUI ȘI CALEA STRATEGIEI

Comparația între cele două (Căi) are legătură cu castele¹. Meșterul dulgher cunoaște la perfecție cum se construiește un pavilion, un turn sau un templu. El este capabil să întocmească planuri și schițe pentru construcția unui palat sau castel, iar pentru ridicarea acestor edificii se folosește de ajutorul lucrătorilor. Aceasta este ocupația sa.

Într-un anume fel, fiecare general de armată este un meșter dulgher. Generalul posedă simțul *dimensiunilor lumii*, corectează *măsurile* unui teritoriu și îi cunoaște pe *membrii* tribului sau clanului din provincia respectivă. În acestea constă Calea unui general. În felul acesta, vedem că meșterul dulgher și maestrul strategiei sunt asemănători.

¹ Breslele.

Pentru a construi o clădire, meșterul dulgher folosește lemn de calitate diferite. Folosește lemnul drept și fără noduri pentru părțile de fațadă, iar lemnul drept și masiv, chiar dacă are câteva noduri, îl folosește pentru spațiile ce nu sunt la vedere. Folosește lemnul fără noduri și cu aparență frumoasă, chiar dacă este mai puțin rezistent, pentru praguri și buiandrugii, pentru uși obișnuite și pentru ușile glisante. Folosește lemnul cu noduri și răsucit, care în schimb este rezistent, pentru locurile care sunt expuse unor presiuni. Dacă el își alege materialele în acest fel, cu toată grija, construcția va dăinui multă vreme de aici încolo. De asemenea, lemnul strâmb, noduros și mai puțin durabil îl poate folosi la construcția schelelor, iar, mai apoi, ca lemn de foc pentru încălzit.

Când un meșter dulgher își angajează lucrătorii, el trebuie să se informeze asupra capacității și priceperii fiecăruia: foarte buni, mediocri, slab pregătiți. În funcție de calificarea pe care o au, îi va folosi fie la amenajarea a ceea ce se cheamă *tokonoma*¹, fie la confecționarea ușilor obișnuite și a ușilor glisante, fie la execuția pragurilor, a buiandrugilor, a tavanelor etc. În felul acesta, fiecare dintre lucrătorii dulgheri va fi așezat la locul ce i se potrivește. Cei mai puțin pricepuți vor fi folosiți la așezatul dușumelelor și la treburi grele, vor rindelui, vor face icuri sau pene de fixare și ivăre. În acest

¹ Nișă specială, făcută pentru a așeza în ea aranjamente florale, pentru a expune o sabie sau un alt obiect de preț.

mod, dacă meșterul dulgher știe cum să se folosească de capacitățile fiecărui lucrător, randamentul va fi bun și rezultatele muncii vor fi excelente.

Randamentul, lucrătura frumoasă, a nu lua lucrurile cu ușurință, a nu pierde din vedere ideea generală ce stă la baza lucrării, puțința de a deosebi nivelul puterii de muncă a fiecăruia – superior, mijlociu sau inferior –, știința de a-i stimula pe lucrători cunoscând și limitele a ceea ce este posibil să se realizeze – acestea toate constituie regula de aur pe care meșterul dulgher trebuie să o aibă în minte. Acesta este și principiul strategiei.

